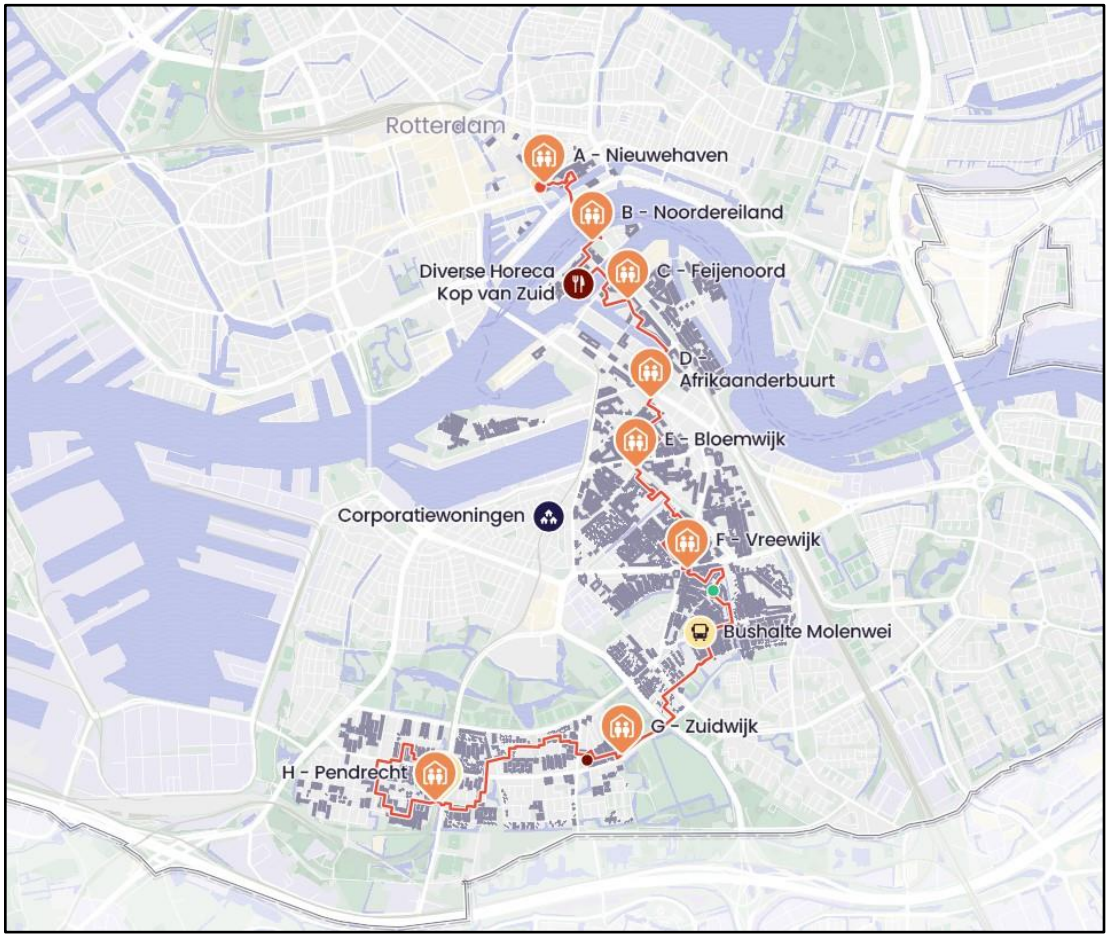
VERKENNEN VAN VOLKSBUURTEN – ROTTERDAM-ZUID

Beginpunt: Station Rotterdam Blaak
Eindpunt: Metrostation Slinge
Lengte: 14 kilometer
Website: KLIK HIER
Openbaar vervoer: Station Rotterdam Blaak en Metrostation Slinge
De route is in te korten tot twee kortere routes. Neem hiervoor bij bushalte Molenwei RET Frequentbus 7 richting Metrostation Zuidplein waarna je met de metro naar het beginpunt station Rotterdam Blaak kunt reizen (7,5 km – Volksbuurten Nieuwehaven – Noordereiland – Feyenoord – Afrikaanderbuurt – Bloemwijk – Vreewijk) of start bij bushalte Molenwei op de hoofdroute en neem bij eindpunt Metrostation Slinge Noord RET Frequentbus 76 via Metrostation Zuidplein naar bushalte Molenwei (7,5 km – Volksbuurten Zuidwijk – Pendrecht).

Rotterdam-Zuid kampt met problemen die ongekend voor Nederland zijn.
Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid moet het gebied naar een hoger niveau tillen. De volksbuurtverkenner zal echter verbluft zijn van de vele staaltjes hoogstaande stedenbouw en architectuur. De volksbuurten van de woningcorporaties vormen een caleidoscoop van de historie van de sociale woningbouw. De corporaties in de Maasstad verhuren maar liefst 140.000 corporatiewoningen van het totaal van zo'n 320.000 woningen.

Overzichtskaart

Verkennen van volksbuurten – Rotterdam-Zuid
28 juli 2026

Algemeen

De lijnwandeling voert vanaf de zuidelijke uitgang van Station Rotterdam Blaak in het centrum naar eindpunt Station Slinge in het zuidwesten van de havenstad. Meteen ontwaart de volksbuurtverkenner een corporatiebuurtje, Nieuwehaven (A), dat pas in de jaren ‘80 - ruim na het bombardement van 1940 - voor nieuwe huisvesting zorgde. Via de Willemsbrug verplaatsen we ons van de rechteroever naar het Noordereiland (B), waar een serene sfeer rondom het sociale bezit hangt.

We wandelen via de brug over de Koningshaven in zuidelijke richting naar de linkeroever met Feijenoord (C). Een levendig gebied als gevolg van de herontwikkeling van de onbruik geraakte havens. De Peperklip vormde rond 1980 een keerpunt: het einde van truttige architectuur en stedenbouw. Verder zuidwaarts via de multiculturele Afrikaanderwijk (D) naar Bloemhof (E). Ook een wijk van vóór de Tweede Wereldoorlog, bedoeld om de bevolkingsaanwas vanwege de enorme expansie van de havens op te vangen. Met twee juweeltjes. Ten eerste Patrimonium’s Hof: een ‘waarlijk arbeidersparadijsje’. En de Kiefhoef: een vooroorlogs statement over de betekenis van functionalisme voor de kwaliteit van huisvesting van de arbeidende klasse.

We wandelen verder naar het zuiden en kruisen tuindorp Vreewijk (F). Het vooroorlogse ideaal van sociale huisvesting in een rustgevende groene en dorpse omgeving. Tenslotte draait de volksbuurtverkenner naar het westen.

Zuidwijk (G) is een grootschalige wijk uit de jaren ‘50 in functionalistische stijl. Dat geldt ook voor Pendrecht (H) met het eindpunt Station Slinge. De opbouw van Pendrecht oogt als het latere werk van Mondriaan. De sociale woningbouw nabij het eindpunt van de wandeling is iconisch. Dat geldt voor de oorspronkelijke gebouwen met woonomgeving. Ook na de renovatie.

Verkennen van volksbuurten – Rotterdam-Zuid
28 juli 2026

Overzicht volksbuurten

A – Nieuwehaven
Het Duitse bombardement van 14 mei 1940 duurde amper een kwartier en verwoestte de complete historische binnenstad van Rotterdam. Bijna 1.000 doden en 80.000 dakloze inwoners. De wederopbouw van het gebiedje tussen de Burgemeester van Walsumweg, Oude Haven en Haringvliet liet relatief lang op zich wachten en was niet historiserend. De sociale woningbouw van rond 1980 heeft een stedelijk karakter. De dichtheid is heel hoog. De kroegen in de plint van de sociale woningbouw aan de Oude Haven conflicteren met de gewenste rust van het wonen. Bewoners moeten alle zeilen bijzetten om het lawaai, verstoring van privacy en afval op afstand te houden. Is dat het offer van stedelijk wonen? En dat op misschien wel de mooiste plek van Rotterdam?

B – Noordereiland
Het Noordereiland ontstond door het graven van de Koningshaven ten zuiden hiervan in 1868. De Willemsbrug verbindt de rechteroever met het Noordereiland. De oorspronkelijke brug dateert van 1878 en is in 1981 vervangen door de tuibrug met helderrode pylonen. Restanten van de oorspronkelijke Willemsbrug zijn nog zichtbaar aan het noordelijke uiteinde van de Van der Takstraat, vernoemd naar de architect van de oude Willemsbrug. De markante Hef
-niet voor niets de naam van een van de Rotterdamse corporaties- zorgde tot aan de ondertunneling van het spoor rond 1980 voor de treinverbinding tussen eiland en linkeroever. Joris Ivens maakte in 1928 een avant-gardistische film over de Hef met als titel De Brug. Onder meer door deze film werd Ivens internationaal bekend. Veel vooroorlogse maar ook recentere sociale woningbouw aan het rustieke Burgemeester Hoffmanplein en aan de zuidelijke Prins Hendrikkade.

C – Feijenoord
Aan de noordzijde van de wijk ligt de zogenaamde Kop van Zuid. Voormalige in onbruik geraakte haventerreinen rond onder meer de Entrepot- en Binnenhaven. Nieuwbouw en tot wonen en werkgelegenheid herbestemde voormalige pakhuizen. Een enorme operatie de afgelopen decennia na het verdwijnen van de havenfunctie. Het gebied is terug aan de stad gegeven. Hierdoor is de rechteroever van Rotterdam veel beter verbonden geraakt met de woonwijken zuidelijk van deze voormalige havengebieden. Meest markante sociale woningbouw is de Peperklip uit 1981 van architect Carel Weeber. Als een stevige tegenreactie tegen de destijds overheersende ‘truttige’ opvatting over stedenbouw en architectuur. Een stoer gebouw van prefab betonnen gevels met een hard onderscheid tussen voor- en achterkant. Door de vorm van een peperklip zijn er geen hoekwoningen met hun gebruikelijke uitdagingen voor daglicht en uitzicht.

D – Afrikaanderbuurt
Deze wijk ‘op Zuid’ ontwikkelde zich vanaf ongeveer 1900, synchroon met het afgraven van de havens westelijk en noordelijk hiervan. Straatnamen verwijzen naar Zuid-Afrika en bekende personen uit de Tweede Boerenoorlog rond die tijd. De straten richten zich nog steeds naar het oorspronkelijke patroon van sloten. De wijk is een van de meest multiculturele samenlevingen in ons land. Zo’n 80% van alle woningen in Afrikaanderwijk is in handen van woningcorporaties. Logisch dat zij zich volledig concentreren op de leefbaarheid. In het hart van de wijk ligt een circa vijf hectare grote, open ruimte met de naam Afrikaanderpark. Oostelijk hiervan ligt aan de Christiaan de Wetstraat vervangende nieuwbouw met een moderne uitstraling. Meer open bebouwing als tegenhanger van de smalle en stenige straatprofielen elders in de wijk.

E – Bloemhof
Vooroorlogse uitersten in Bloemhof. Aan de ene kant het prachtige compleet besloten en symmetrische rijksmonument Patrimonium’s Hof. Passend binnen de traditionalistische beweging. Zie de gevelsteen boven de toegangspoort uit 1915. Het zelfvertrouwen van de arbeidende klasse straalt ervan af. Met prachtige details zoals gemetselde balkonbalustrades, erkers en passende straatverlichting. Plus een fraaie fontein op de binnenhof. Aan de andere kant de ‘verheffing’ van de arbeidende klasse binnen de socialistische traditie: de Kiefhoek uit 1930. Volgens alle functionele principes: licht, lucht en ruimte. Architect J.J.P. Oud streefde ernaar om de bewoners zo veel mogelijk leefruimte te bieden in betaalbare en dus kleine en efficiënt ingedeelde en ingerichte woningen. Gevels zijn wit gepleisterd en vertrekken efficiënt ingedeeld, met destijds ingebouwde kasten, kapstokken en andere functionele meubelstukken. Aan het Hendrik Idoplein 2 is een museumwoning.

F – Vreewijk
Een van de grootste tuindorpen van ons land. Praktisch compleet corporatiebezit. Opgezet als een rustiek dorp met veel groen en een centraal gelegen Brink. Vreewijk is beschermd stadsgezicht en bevat de nodige monumenten. De bouw van het tuindorp startte in 1916. Oplevering vond plaats in de periode tot aan de Tweede Wereldoorlog. Stedenbouwkundigen waren niemand minder dan Berlage en Granpré Molière. Alleen woningen met tuin, rustiek karakter, een brink als hart van de wijk, singels, symmetrische straatprofielen met vaak een knik om lange zichtlijnen te breken. De renovaties van na de millenniumwisseling zijn respectvol gezien de detailleringen, materiaalkeuzen en kleuren. Groot contrast met zo’n beetje alle ingrepen daarvoor. Aan Lede 40 is een museumwoning.

G – Zuidwijk
Na de Tweede Wereldoorlog was de woningnood -zeker in Rotterdam- extreem. Zuidwijk is een klassiek voorbeeld van wederopbouw volgens functionele principes. Het ontwerp van de wijk is vooral het werk van architect Willem van Tijen, In totaal acht samenhangende buurten met steeds dezelfde basisstructuur. Een vaste ‘stempel’ met een diversiteit aan woningtypes. Met sociale samenhang als doel. De laagbouwstroken met plat dak en de gestapelde woningen aan de oostzijde rondom de Schere zijn van Gerrit Rietveld. Helaas nogal respectloos gerenoveerd. Daarnaast veel duplexwoningen: twee kleine woningen die eenvoudig samen te voegen zijn als de woningnood opgelost zou zijn. Zover kwam het in de meeste gevallen niet. Zuidwijk bevat veel groen, goede voorzieningen en uitstekende verbindingen met het openbare vervoer. Inmiddels veel herstructurering door soms vervangende nieuwbouw en in andere gevallen ingrijpende renovaties.

G – Pendrecht
Op nationaal niveau het icoon van de wederopbouw. Pendrecht is gerealiseerd in de jaren ’50 van de vorige eeuw. Het bevat een strakke functionalistische stedenbouwkundige structuur met ‘stempels’. De plattegrond van de wijk vertoont gelijkenis met het latere werk van Mondriaan. Bedoeld als modern arbeidersparadijs, met zorgvuldige geleding en verfijnde integratie van voorzieningen. Stedenbouwkundige Lotte Stam-Beese ontwierp de wijk op zeer rationele wijze. Straten kregen een open karakter met veel groen, waar verschillende bevolkingsgroepen naast elkaar konden leven. Buurtwinkels, wijkwinkels en scholen werden precies gepland. Zelfs de tijd die nodig was om naar school of naar de kerk te lopen werd precies berekend. De wijk werd in feite niet verlaten behalve dan misschien voor grotere aankopen, deelname aan culturele activiteiten of voor werk. Specifiek aandacht voor de blokken noordelijk en haaks op de Slinge nabij de metro. Ook prachtig gerenoveerd. Zoals de gemetselde galerijgevels aan de Melissantstraat, de viskommen in de kopgevels aan de Slinge en het ‘openen’ van de begane grond van de blokken aan de Stellendamstraat.